

ผ้าหอบ : ผ้าปูที่นอน วิธีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มวัฒนธรรมไทยวน ไทลื้อ และไทลาว

ในวิถีชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มวัฒนธรรมไทยวน ไทลื้อ และไทลาวในอดีตนั้น จะมีผ้าที่ทอขึ้นเพื่อใช้ปูทับลงบนสะลี หรือที่นอน (สะลี หมายถึงที่นอน) ด้วยเพราะในวิถีดั้งเดิมของกลุ่มวัฒนธรรมไทยวน ไทลื้อ และไทลาวที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยนั้นไม่นิยมมีเตียงนอนจึงใช้ที่นอนปูกับพื้นเรือน หรือปูบนเสื่อ ที่นอนจะมีขนาดแคบๆ พอดีตัว จึงต้องใช้ผ้าปูทับอีกชั้นหนึ่ง สามารถซักทำความสะอาดได้อย่างง่าย ผ้าปูมักจะเป็นผ้าฝ้ายสีขาวหน้าแคบทอขัดสานธรรมดาต้องใช้ผ้าสองผืนนำมาเย็บต่อกันตรงกลาง เพื่อให้มีขนาดพอดีกับที่ที่นอน ผ้าในลักษณะเช่นนี้นิยมเรียกกันว่า ผ้าหอบ หรือ ผ้าหอบสะลี หรือ ผ้าปูสะลี หรือ ผ้าปกสะลี ซึ่งความหมายก็หมายถึง ผ้าที่ปูลงบนสะลีหรือที่นอนนั่นเอง

ผ้าหอบ หรือผ้าปูที่นอนในอดีตนั้น ขนาดของผ้าจะเป็นผ้าหน้าแคบที่ทอจากฟืมพื้นบ้านจึงต้องนำผ้าสองผืนมาเย็บเพลาะ (เย็บติด) ต่อกันทางด้านยาวให้เป็นผ้าผืนใหญ่ที่ใช้ปูทับหรือคลุมทับสะลีหรือที่นอน ได้พอดี (หรือบางกลุ่มอาจมีการขยายฟืมให้มีหน้ากว้างขึ้นจนสามารถทอให้เป็นผืนเดียวกันได้โดยไม่ต้องใช้ผ้าสองผืนมาเย็บต่อกัน) ผ้าหอบหรือผ้าปูที่นอนแต่ดั้งเดิมนิยมทอเป็นผ้าฝ้ายพื้นสีขาวธรรมชาติ ตกแต่งลวดลายด้วย

ลายจกหรือขิดหรือทำเป็นชายครุย ที่บริเวณชายผ้าเพียงชายเดียว เพื่อเป็นเครื่องหมายให้ทราบว่าส่วนที่เป็น ลวดลาย หรือชายครุยนี้จะใช้คลุมด้านปลายเท้าของเสลี่ยงหรือที่นอน ด้วยในเวลานอนนั้นผู้นอนจะต้องพิจารณา ว่าส่วนใดเป็นส่วนหัวและส่วนเท้าให้ถูกต้องเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ผู้นอน ลวดลายที่มีอยู่บนชายผ้าด้านใด ด้านหนึ่งจึงเป็นเครื่องหมายบอกตำแหน่งว่าส่วนนั้นเป็นส่วนปลายเท้า

ลวดลายบนผืนผ้าหลบ หรือปูที่นอนใช้เทคนิคการจก หรือขิด นิยมลวดลายที่เป็นรูปสัตว์มงคล เช่น ช้าง ม้า หรือนาค สีที่นิยมเป็นสีขนบประเพณีคือสีแดงและสีดำเป็นหลัก และบางครั้งก็มีสีเหลือง เหลือง หรือสีเขียวเข้าไปแซมผสมผสานด้วย

